

Posudek bakalářské práce
Ústav pro klasickou archeologii
Filosofická fakulta University Karlovy v Praze

Autor práce: Jan Ždimera

Název práce: Lučičnictví v předřímské Itálii mezi místním vývojem, vnějším vlivem a ikonografickou konvencí.

Autor posudku: Jan Kysela (školitel)

Kritéria hodnocení	Maximální hodnocení	Přidělené hodnocení
Vytčení cíle práce a jeho dosažení	5	3
Struktura práce a zvolené metody	5	2
Práce s literaturou	5	2
Formální stránka práce	5	2
Dosažené výsledky	10	8
Součet bodů	30	15

Hodnocení: 1 = 30 - 26, 2 = 25 - 20, 3 = 19 – 15, neprospěl = >15

Bakalářská práce Jana Ždimery si klade za cíl prozkoumat lučičnictví předřímské Itálie, zejména s ohledem na otázku, do jaké míry projevy tzv. skythského lučičnictví doložené ikonografickými prameny odrážejí zachycení autentické praxe a do jaké míry se jedná o ikonografickou konvenci převzatou z řeckého prostředí.

Za tímto účelem shromažďuje a analýze podrobuje jednak archeologické pozůstatky lučičnictví, zejména hroty šípů, jednak ikonografické prameny. Nebo se o to alespoň snaží. Jak konkrétně tento rozbor bude probíhat (jakou metodou, se zaměřením na jaké ikonografické prvky atd.), se v úvodu nedozvíme, je jen konstatováno, že na něj dojde.

V úvodu práce je velmi podrobně rozebráno lukostřelectví jako činnost. Tato obšírnost je možná do jisté míry kontraproduktivní: především v případě šípů lze tyto informace k dochovanému materiálu jen obtížně vztáhnout.. do jisté míry pak v textu zaniká to, co bude pro pochopení následujícího skutečně podstatné. Nápadné to je rovněž v rozboru techniky nátahu. Pro studium zobrazení lukostřelby a pro úvahy o lučičnické tradici se jedná o zcela klíčový aspekt, v následujícím ale bezmála není využit.

Významná kapitola pojednávající o Skýtech coby lučičnících i coby námětu řeckého výtvarného umění sdělí nezbytná – a obecně známá – fakta. Chybí zde jakési „něco navíc“, které by nám dalo pocit, že teď jsme připraveni odhalit všechny etruské lžiskýty... co by to bylo? Třeba přehled o nátahu, který v řecké ikonografii Skýtové používají? Později se s práci právě s nátahem (konkrétně jde o „pinch draw“) v řecké ikonografii operuje bez opory v předchozím textu. Důležitý je zde poznatek, že „skytské prvky“ nemusí v řecké ikonografii nezbytně představovat Skýty.

Kapitola věnovaná hrotům šípů nalezeným v Etrurii je dílem autorovy excerptční činnosti v knihovně UKAR a průzkumem muzejních sbírek veřejně dostupných na internetu. Je odpustitelné, že kandidát nereagoval na moje upozornění, že množství hrotů je v Itálii k nalezení v místních muzeích a jen jejich průzkum může poskytnout kompletnější obraz (méně odpustitelné je, že oslyšel varování, že smysluplný vhled do situace lze získat jen návštěvou libovolné italské odborné knihovny). Kapitola má v každém případě hodnotu spíše demonstrativní (autor prezentuje svoji schopnost pracovat s materiálem) než že by bylo možné očekávat výsledky jakkoliv odrážející realitu (navíc při minimálním vzorku 39 kusů). Zejména u předmětů z muzejních sbírek je často pochybné, do jaké míry lze například věřit uvedeným datacím. S materiálem nakládá autor tak, že jej a priori rozdělí do relativně širokých skupin (trojúhelníkový/listový hrot, tulejka/trn) mezi které rozdělí nálezy. Nelze hovořit o skutečné typologii. Autor konstatuje absenci trojbrýtých hrotů typických pro skytské lučičnictví (to je

důležité zjištění ačkoliv v konfrontaci s reálným materiálem neobstojí beze zbytku). Zároveň je třeba podotknout, že kdyby vzal v potaz i chronologii nálezů (jak by opakovaně vyzýván), vysvitlo by, že výrazná většina předmětů se datuje před „skýtské“ období pozdní archaické a klasické doby. V diskusi uvedené konstatování že „Většina dvojlistých hrotů, jak trojúhelníkových, tak listových je se dá (sic) přiřadit k ostatním typům dvojřítých hrotů běžně používaných ve východním Středomoří“ není opřeno o žádnou citaci analogického materiálu ani není zjevné, co vlastně znamená.

Podobně postupuje autor v kapitole ikonografické: materiál předem rozdělí do jednotlivých období a do několika ikonografických kategorií (Skýt/Amazonka, jízdní/pěší válečník, božstvo/hrdina, lovec...), které následně vyplňuje materiálem. Relativně podrobně rozepisuje detaily jednotlivých zobrazení (často s vlastní otázkou lučištnictví ne zcela související a znovu pak – v ještě větším detailu – rozepsané v příloženém katalogu). V diskusi/vyhodnocení se omezuje na poměrně stručná vyčíslení (slovo „statistika“ není na místě) vyobrazení jednotlivých kategorií lučištníků a jednotlivých období (krom opakování některých detailů). Náznak skutečného vyhodnocení je jen diachronní přehled vyobrazených typů luků v kapitole 5.2.8. Naopak už následující podkapitola Toulce a oblečení je opět jen řadou konstatování, že jsou postavy občas oblékány po skýtsku – reálná analýza a srovnání s řeckou ikonografií nebyla provedena. Nabízelo by se to například u vyobrazení toulce, které je v textu alspů doprovozeno přehlednou tabulkou. Zde by bylo možno uvažovat jak o srovnání s řeckou ikonografií tak o realističnosti zobrazení vzhledem k praktickému použití toulce. Tabulka ale visí v myšlenkovém vzduchoprázdnu – podává přehled, aniž je řečeno za jakým účelem. Práce tedy sice má jednoznačně vytčený cíl a v podstatě dosahuje i závěrů, pracovní postup je ale zmatečný, metoda nejasně vytčená, práce s literaturou chabá a formální stránka hrubě zanedbaná.

Připojený katalog (jen díky němu práce dosahuje nezbytné délky) shrnuje materiál archeologický i ikonografický. Orientace v něm je značně obtížná vzhledem k minimální péči, která byla věnována spojení textové a obrazové části.

Text je psán dobrou češtinou, ale trpí nesčetnými překlepy, pozůstatky přeformulování, formálních nedbalostí (například velká a malá písmena), místy se hrouť i zmíněný dobrý styl (např. str. 22: „Ostatní postavy: Číslo 41 patří bucherovému poháru zobrazujícím skupinu postav stojící před postavou usazenou na trůnu, jednou z postav je postava držící reflexní luk. Kvůli stylizaci a velikosti postavy ale nemá postava žádné další určité atributy a nemá tak velkou informační hodnotu.“).

Práce je zjevně plná nedostatků, řadě z nich jsem měl coby školitel zamezit. Autor navíc práci intenzivně konsultoval, respektive nad ní mezi námi proběhla řada setkání a směnili jsme si nejméně tři až čtyři verze textu, první z nich dokonce už v prosinci. Jednalo se již v podstatě o hotový text zejména co do struktury a způsobu třídění materiálu. Ke všem verzím jsem přičinil řadu poznámek ke struktuře i detailům (do tohoto posudku opakuji pouze výhrady, které jsem k práci již dříve slovem či písmem vznesl), autor je do jisté míry vzal v potaz do jisté ne, výhrady učiněné dvakrát jsem ji potřetí neopakoval. Předloženou práci tak respektuji jako kandidátovo autorské dílo, doporučuji jej k obhajobě a zejména za úsilí do práce vložené je osobně hodnotím známkou dobře.

V Praze dne 30.8.2024

Jan Kysela
školitel